

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) znesse vselej
80 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Velja do konca tekočega leta
po pošti in v Ljubljani
mesec — 80
posamezne številke po — 7

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija v
Blaznikovi tiskarnici na Bregu.

Izhaja

po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Mladočeski poslanci.

II.

Pa to so bila še le znamenja razkola, ki je kmalo potem prišel, ko je 28 mladočehov odložilo mandate, ker niso zadovoljni s postopanjem pravnarskih staročehov, in nastopilo svojo pot. Vzrok je bil ta.

Vže v državni zbor so hoteli mladočehi, češ, da naj Čehi popuste pasivni upor in se poprimejo dela. Vsak pametni človek lahko ve, kaj bi Čehi pridelali na Dunaju. Za pravo českega kraljestva ne bi mogli nič storiti; pač bi mladočehi nekoliko pripomogli podirati nadvlado jezuitovstva, — o kateri pa nihče nič ne ve. — „Česko pravo se naj povaljuje v katerem kotu koli; mi le pojdemo na Dunaj, ondi bomo praskali in česali, klofotali in breali jezuite in druge brezdomovinske farje!“ Jezuitje delajo liberalnim Čehom skomine po Dunaju. „Slovenski Narod“ je to s svojimi (?) liberalnimi možgani sprevidel in obhajale so ga skušnjave voz česke opozicije potiskati v državni zbor. Ali ni šlo. Pravnarska Palacky in Rieger, proti kterima so vže pred leti česki liberalci rovali (kakor pri nas zoper Bleiweisa in Costo), sta rekla: ne! — in česka opozicija je ostala doma.

Ker mladočeski poslanci niso mogli na Dunaj, hoteli so vsaj v Prago na deželni zbor. Pa tudi tu so bili staročehi drugih misli. Prišlo je do glasovanja: ali naj se popusti „stališče državnopravno“, in se poprime taktika prospešnosti (oportunitéte), ali ne, to je: ali naj se gre v deželni zbor, ali ne. Izmed 84 poslancev jih je 49 glasovalo za nevstop, 35 pa za vstop. Mladočehi so bili preglasovani. Ker je bilo pred glasovanjem določeno, da se

mora manjšina podvreči večini, podvrgli so se liberalni poslanci s to izjavo, da se „zdaj še“ podvržejo večini, v prihodnje pa — ne. Le 28 poslancev liberalnih je odložilo mandate, češ, čemu so nam mandati, če jih ne rabimo; v prihodnje jih pa bomo rabili, če se „stari“ tudi na glave postavijo. Po prerokovem nauku so se mladočehi odcepili od staročehov, in ta razkol hoté v prihodnjosti še bolj razširiti in vendar naš ljubeznjivi „Slov. Narod“ trdi, da pravnarski dnevnik „Čeh“ k razporu ščuje. Čeh samo odkriva nameravanje in početja liberalnih Čehov, drugega nič, in to mu „Slov. Narod“ jemlje v zlo.

Mladočehi so svoj odcep v „Narodnih Listih“ oznanili s sledečim razglasom:

„Mi česki poslanci smo prejeli mandat iz rok svojih volilcev v ta namen, da bi vstopili v zbor in se zaresno delavnostjo pomagali svojemu narodu po svojih močeh, dokler ta delavnost ne bi bila na škodo pravom in samostojnosti českega kraljestva. V ta namen smo v skupnem klubu zagovarjali to, da bi se vsi česki poslanci vdeležili dela na teh domačih tleh; ker smo bili preglasovani, podvrgli smo se tudi „za zdaj“ kot klubovi členi večini. Vsled sklepa, da bi oziroma deželnega zbora ostali pri dosedanji pasivni opoziciji, izgubili so naši mandati svoj namen (?); da bi imeli mandate, pa jih ne rabili v prosep naroda in zemlje, to ne nasprotuje le našemu političnemu prepričanju, ampak tudi mnogokrat in jasno izrečeni volji volilcev naših (?). Po skrbnem skupnem prevdaranju smo torej sklenili, vrniti jih v roke volilcev svojih.“

V Pragi, 25. nov. 1873.

Ta razglas hinavsko v obraz bije resnici. Vidi se, kako mladočehi vse presukavajo in

na svoj mlin obračajo tudi to, kar je zoper nje. Morebiti da so sprejeli mandate s to mislijo, da bi šli v zbor; česki narod jih je pa zato ni dal.

Volilce so res obdelavali za vstop, ali ni šlo. Občno mnenje se je zdaj obrnilo zoper te razkolnike, vzlasti ker obetajo, razkol ne le ohraniti, ampak še celo povekšati. — In dasiravno je ta razglas poln hinavskega presukavanja resnice, ga je „Slovenski Narod“ še bolj presukal. Izvirnik pravi: My poslanci češči prijali jsme mandat z rukou voličů svych za tím účelem, abychem vstoupili do sněmu a činnosti skutečnou prospěli narodu svému dle sil svych, pokud činnost tato nebyla by na úkor právům a samostavnosti kralovství českého — „Sl. N.“ je pa to preložil tako: Mi poslanci česki smo prejeli mandat iz rok svojih volilcev s to „dolžnostjo“, da bi stopili v zbor in po svojih močeh s svojo delavnostjo koristi narodove pospeševali, „kakoršna“ delavnost bi ne bila kvar pravom in samostalnosti kraljestvu českemu — „Razkolniki pravijo, da so sprejeli mandate, da bi šli v zbor, in da bi v zboru delali dotle, dokler bi kazalo; po „Sl. N.“ prestavi bi bili prejeli od volilcev ne le mandate, ampak tudi dolžnost vstopa v zbor, in v zboru bi delali in ta delavnost ne bi bila na kvar historičnemu pravu. Kakošen razložek med izvirkom in prestavo „Sl. N.“! — To pa še ni besede vredno, da še izvirnika ni znal „Sl. N.“ prav prepisati. Izvirnik pravi: da bi imeli mandate, pa jih ne rabili . . . nasprotovalo bi to volji volilcev „naših“ — „Sl. N.“ pa ni hotel ohraniti besede „naših“, ampak del je napčno: svojih. Pa to tako nič ne de, kateri časnik pa piše pravilno!

(Konec prihodnjič.)

Podlistek.

Nekaj o „omiki“.

(Dalje.)

Pa prave omike omenjeni narodi niso dosegli. Temelj omiki v pravem pomenu besede je le krščanstvo. Modrijanstvo sedanjega časa sicer ne pripoznava, da bi krščanstvo istinito vpljivalo na nehanje in djanje človeško in le sebi pripisuje moč po svojih načelih izgojiti popolnega človeka, ki si je svest svojega poklica in namena. A ko bi vse to bilo gola resnica, bi se vendar moralo trditi, da brez milega vpljiva krščanstva bi tudi modrijanstvo iz lastne pameti ne imelo taci moralnih načel. Zadnji desetletji preteklega veka ste pokazali, kam zaide modrijanstvo, če se otrese vseh pravih krščanskih načel. Ako se človeško srce od njih odcepi, postane hudobno, surovo, nehvaležno, in prava omika od njega beži. Tak človek je v svojem notranjem nesrečen, na-

vdaja ga neka vedna praznosta, ktere izpolniti tudi vse burne strasti nemorejo. Primanjkuje mu prave nesebične ljubezni; saj išče le svoj „Jaz“, le to časti in slavi, le njemu poklanja vse duševne in telesne moči in ako je to „Jaz“, to je sebičnost, zadovoljno, za vse drugo razun tega mu je malo mar!

Mogočen pa je vpljiv krščanstva. Ljubezen krščanstva je oprostila sužnje težkih železnih okovov. V Rimski državi, ki je obsegala skoraj ves takrat znani svet, so šteli 120 milijonov duš, in med temi je bila polovica nesrečnih sužnjev. Ko pa juterna zarija krščanstva zasiže, bilo je po robstvu, bilo po živinskem ravnanju s pametjo in prosto voljo nadarjenim človekom. Krščanstvo je z nova pribojevalo sužnjim osebnost in domovino. Se vé, da ni hipoma razglasilo robske svobode, ker bi bilo oskrunilo zgodovinsko pravo posestnikov in v človeško družbo vpeljalo na stotine ljudi, kateri bi bili svobodo, iste še ne vajeni, zlorabili. Uzročilo bi bilo boje sužnjev proti gospodarjem, sebi pa pogin. A varneje je zdrobilo sužnost, ker jo je polagoma odpravljalo, zbudivši pri gospodarjih ponižnost, pri sužnjih pa zvestobo.

Vže za časa Trajana izpusti rimski prefekt Hermes 1250 robov na dan svojega krsta. Za časa Dioklecijana oprosti Hromacij 1400 v Rimu in Ovidij 5000 sužnjev v Galiji. To so izgledi v velikem, kateri niso osamljeni ostali. Ustavljalo se je krščanstvo krepko nesramnemu, nečloveškemu ubijanju pri slaboglasnih gladiatorskih igrah, pri kterih se je brat proti sobratu boril na življenje in smrt ali pa tudi z besnimi zverinjami. A gledalci so raji z zverinjno usmiljenje imeli, kakor z v smrtnih bolestitih se zvijajočim borilcem. Njezne gospe, mično z rokami mahaje, so odločevale osodo v pesku in krvi ležečemu, ima li še životariti, ali pa poginiti. Čim več je preteklo krvi, tim več je bilo veselje in zadovoljnost drhali, ktera je bila kakor omočena po tolikem prelivanju krvi. „Dopoldne, piše Seneka, se nesrečneži levom in medvedom, popoldne gledalcem prepuščajo; konec vsem borilcem mora smrt biti; z mečem in ognjem se pokončujejo, dokler prostor ni prazen.“ To je rimska poezija, rimsko velikodušje. Istinito pravi Schlegel: „Prava rimska poezija ima svoj temelj v circenskih prazniških bojih, kjer je s smrtjo boreči se gladiator

Politični pregled.

V Avstrijskih deželah.

— Govori se, da so cesar že potrdili od dežavnega zbora sklenjeno postavo o posojilu 80 milijonov.

— Andrassijevi listi, kakor „Pester Lloyd“ in „Fremdenblatt“, čedalje očitneje pišejo, da ni ravno nemogoče, da se bode poskusilo porazumeti se s Čehi in drugimi federalisti. Na tak način, kakor mislijo ti listi, se vé, da ne bo šlo; ker je ustava vzrok vsega nasprotovanja, bode porazumljenje le mogoče, ako se bode spremenila ustava, o čimur pa ti listi nočejo nič vediti. Ni pa čudno, da si zdaj ravno Andrassi prizadeva za spravo, katero je za časa Hohenwartovega ministerstva ravno on podrl. Na Ogrskem Deakova stranka čedalje bolj peša in ž njo vred tudi Andrassi, ki bode gotovo padel, če konservativni baron Sennyey pride v ministerstvo. Ako se pa Andrassi-u posreči dognati porazumljenje cislajtanjskih narodov, misli se s tem zopet za nekoliko časa vtrditi in ostati na svojem mestu.

— V Moravskem deželnem zboru dr. Pražakov predlog ni bil sprejet.

— V Ogrskem zboru je 15. t. m. minister Pauler namesto bolnega Szlavya odgovoril na Tiszovo interpelacijo o ministerski krizi, da so cesar sprejeli odpoved denarnega in komunijskega ministra, pa ob enem jih prosili, da ostaneta v ministerstvu, dokler nista imenovana njuna naslednika. Drugih sprememb v ministerstvu ne bo. Tisza s tem odgovorom ni bil zadovoljen, in vpraša, ali se sme sklepati o budgetu, ker denarnega ministra ni. Pauler pravi, da se budget ne dovoli ministru, ampak deželi in prosi, naj se danes prične z debato, kakor je bilo sklenjeno. Pri glasovanju vnelo se je hudo pričkanje med deakovci in levičarji, ki so menili, da so v večini. Še le čez pol ure so se tolikanj pomirili, da se je vršilo novo glasovanje, pri katerem so deakovci dobili 171 glasov, levičarji pa 125; ž njimi je glasovalo tudi 5 Lonyay-ovih privržencev, nekteri levičarji pa so se glasovanja zdržali s klici, to je sila! trinoštvo! — Simony je potem zahteval, da se budgetna debata toliko časa odloži, da bode imenovan denarni minister in opomni na to, da se je odpovedalo celo ministerstvo s Szlavym vred. Pauler pravi, da bode ministerstvo toliko časa ostalo, dokler vživa zaupanje večine zborove. Pri gla-

sovanji je padel Simoyev predlog. — Honvedski minister zboru pove, da se je zavoljo pomanjkanja denarjev letos za honvede nastavilo manj stroškov, kar je zbornici jako vseč bilo.

Vnanje države.

Pruska kraljica Elizabeta, vdova ranjega kralja, in sestra umrle Avstrijske nadvojvodine Zofije, je o pol noči med 14. in 15. decembr. v Draždanih umrla.

— Breslavški knezoškof Förster je obsojen k 11.600 tolarjev globe ali pa v dveletno ječo, ker je brez privoljenja vlade predstavil 29 duhovnov. Kako posilno pruska vlada ravna s katoliškimi duhovni vidi se tudi iz tega, da je tistih 5 duhovnov, kateri so bili priporočeni za škofijsko stolico v Fuldi, vprašala, bodo li pripravljeni vladi priseči z enako prisego, kakor staro-katoliški škof Reinkens? Pravovêren katoliški duhoven tega nikdar ne more storiti!

Francozje, piše se „Vaterlandu“ iz Pariza, so že od začetka sem v Bazaine-ovi pravdi videli nekako stranstvo in zadostitev, ter so si v tem do konca stanovitni ostali. Cela dežela in celó armada je tedaj očitno zadovoljna z obsojenjem maršalovim. Od zadnjega četrtka sem meščani in vojaki vse bolj ponosno hodijo; na obrazih se jim bere: „Glejte, saj vendar nismo bili premagani, ampak le izdani“. Pa ravno tega sodnijska obravnava ni dokazala, ampak še celó ovrгла. Obsojenje nič ne ve o izdaji ali nepripuščenih zvezah s sovražnikom, ampak se opira le na prav nedoločno trditev: Bazaine je mesto izročil, predno je vse poskusil, kar ste mu velevali dolžnost in čast. Ni se pa poskusilo to vtrditi in tudi se ni povedalo, kako naj bi bil Bazaine drugače ravnal. Vojna postava ne pripušča nobenih polajšav. Če bi pa to postavo hoteli obrniti na vse vodje, ki so se v zadnji vojski vdali (kapitulirali), morali bi na ducente vstreliti maršalov, generalov in oficirjev, in Bazaine bi med njimi ne bil še najbolj krivičen. Vnanji listi hudo grajajo sodnike, češ, da niso dosledno ravnali, ker pri razsodbi niso nobenega ozira imeli na kake polajšavne vzroke, v prošnji za pomiloščenje so se pa vendar sklicevali na to, da je Bazaine prevzel vodstvo v strašno neugodnih okoliščinah. V Parizu upajo, da se bode zdaj iz Berolina zvedilo kaj bolj natančnega o dogodkih pri Metz.

— Pri štirih volitvah za narodno skup-

ščino so 14. t. m. izvoljeni republikanski kandidati z zdatno večino. Bonapartist Haentjens je zato 15. t. m. interpeliral vlado o nevarnosti posameznih volitev ter je vprašal, če se boče mar tudi za naprej nepristransko zadržati pri volitvah?

Laški minister prava je izdal hudodelniško statistiko, v kateri pravi, da se je l. 1870 zgodilo 4981 hudodelstev samo zaradi revščine in pomanjkanja. Dokler je bil Rim še papežev, bilo je v Rimskih deželah le 37,015 revežev, ki so se pa preživili po bolnišnicah, sirotišnicah, samostanih in dobrotelnih društvih, in se ni nikdar slišalo, da bi bil kdo doprinesel kako hudodelstvo iz siromaštva. Zdaj pa, ko so lahi odpravili samostane, in dobrotelne naprave, bolnišnice pa izročili posvetnim oskrbovalstvom, mora minister prava sam obstati, da se je zgodilo skoraj 5000 hudodelstev samo zavoljo revšine. To je sad tolikanj hvalisanega laškega liberalizma!

Srbski „Vidovdan“ poroča, da je novoimenovani Akit-paša v Serajevem neki boljši od svojega sprednika Assim-paše. Vendar pa od njega zahteva, da naj to djansko pokaže, naj odpravi vradnike, ki ljudstvo zatirajo, in podpira šolstvo. Potem bo zacelil rane, ktere je njegov prednik ljudstvu vsekali. Če bode pa posnemal Assim-pašo, bode to hudo za Bosno in hudo, prav hudo tudi za mir v evropski Turčiji.

Iz Amerike se poroča, da je naravoslovec profesor Agassiz v New-Yorku umrl. — Ladijo „Virginus“ in jetnike so prepeljali v Bahia Hondo, kjer se bodo izročili zaveznim državam.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Peta seja 16. dec. se je začela prav viharo. V nji je zlasti dr. Zarnik svoj strupeni srd do duhovščine pokazati prilike iskal in našel, dasiravno je stvar bila iz trte zvita in ni prav spodobna za zbornico ljudskih poslancev, ker se čas potratil in ne doseže prav nič. Ob enem se je pokazalo, da med mladoslovenci — če namreč dr. Zarnik misli in govori, kakor oni — in nemčursko stranko ni prav nobenega razločka; pri obojih je isto sovraštvo do narodne duhovščine, stebra naše narodne stvari, od obojih nima narod toraj nič dobrega pričakovati.

ponosno pasti in umreti znal, da si pridobi pripoznanje drhali, v ovi ograji, kjer se je pozneje večkrat razlegal glas proti sovražnim kristijanom: K levom, proč ž njimi k levom“.

Po krščanstvu pa kakšen pokret, kakšna sprememba! Mogočnejši so le jetnike izpuščali, odkupovali, uboge podpirali, izsojevali; ne manjka izgledov, da so kristijani sužnji postali, svobodo drugim pridobivši. Krščanstvo je postalo čudna dušna moč, ki ni le razbila malikov bronastih in mramornastih, ampak tudi vladarje vesoljnega sveta ponižala, orožje jim iz rok izpulila, vence raz glave strgala in silila, da se viši volji podvržejo.

Uganjka lepote in resnice, s kterima se je Grk bojeval, je v krščanstvu rešena. Pravo, katero je Rimljan hotel ustanoviti, katero se je pa pod njegovo roko spremenilo v največo krivo, je postalo najlepši temelj ljubezni, ktera ima biti izključljiva postava v prerojenem svetu.

Krščanstvo je z nova pridobilo čast delu, katero je stari vek zaničeval. Delo ni sramota. Kristus je bil tesarski sin; sv. Pavel je šotorje pletel. Novoverstvo ne uči le pravice, ampak dolžnost dela; lenoba se šteje med vzroke

razpada in pogina posameznih kakor celih družb in držav. Posebno je poskočila čast dela pri misli na ljubezen, ker podaja sredstvo dobro delati, ker pripomaga drugih ne nadlegovati. Le ta duh delavnosti je spreminjal puščave v razkošne pokrajine, je vtemelil države, in prav ima Herder govoreč: „Skoro vsi zavodi naših znanstev in umetnij se živé ob drobtinicaht tistega, kar so možje legende s trudom pridelali, s ponižnostjo ustanovili, s svetostjo ohranili in s pobožnostjo potomcem izročili. Brez nabožnih mož in žen bi morda vse muze evropske sedaj beračile, ali bolje, še misliti ne bi bilo na nje brez njih.“

Krščanstvo je priborilo ženi, kateri se je sprva vse pravo odrekalo, svobodo, spoštovanje, srečo. Postala je sorodna možu, zaveza med njima ni več dolžnost proti državi, da bi državljanke izgojevala, ni več zaveza le iz sebičnosti, dobičkarije, poželjive strasti, ampak od cerkve blagoslovljena zveza duše in telesa Boga hvaliti in onkraj tega življenja na veke živeti. Kako blaženo je vpljivalo krščanstvo na ženska srca, si lahko mislimo. Na stotine let zatrta čutstva se bliskoma zbude, in žena se sveti v

ovi dušni blagosti, plemenitosti, katero ji le krščanstvo podeli. Ni čednosti, do ktere se žena ne bi povzdignila, od kar je ponehala doba trpljenja. Da! še moža prekosi v ljubezni do Kristusa, v čistosti in blagih čutih do nesrečnežev. Pogumno stopa na grmado, srčno stoji v areni med besno zverinjo, dobro vedé, da na veke trpi resnica, kateri svoje življenje v dar poklada. In ko je možki svet hitel po svoji nezmernosti, po svojih vedah, koje boga ne pripoznavajo, v poprejšnjo tmino pogrezniti se, so žene ohranile vero in njihovo navdušenje, zmernost, ljubeznjiva skrb ste vnele moze z nova za dobra, s kterimi svet ne more postreči.

Vidi se iz tega, kako blaženo je vpljivalo krščanstvo na vse strani, kakošna mila čutstva je vzbujalo v oprsji posameznih kakor celih narodov; kako je postalo nepotekljiv vir, iz kterega so stoletja in stoletja zajemala pravo omiko, ktera takraj in onkraj osrečuje človeka: da je tedaj v istini temelj naobraženosti.

(Konec prihodnjč.)

storil, je gotovo prav, kaj krivega bi ne bil storil. (Dobro!)

Na to vstane dr. Bleiweis in pravi z mirnim glasom: „Wozu der Lärm?“ Čemu hrup, gospoda moja? Saj ste „konfesijonslos“, saj nočete od cerkve, toraj gotovo tudi od pogrebov nič vediti! Vrh tega sam Spazzapan ni hotel po katoliški šegi pokopan biti, on bi se bil v trugi obrnil, če bi bil slišal zvonenje in cerkveno petje ter videl iti duhovne za pogrebom. Pokopali so ga, kakor je sam hotel, Grabrijan ga toraj ni sodil. Hrupa v Ipavi ta reč ni napravila nobenega, kajti razen petjih, šestih oseb se ni nihče poganjal za Spazzapanov pogreb. Ljudje so prišli gledat iz radovednosti, kakor bi tudi v Ljubljani prišli, ker je to nekaj nenavadnega. Kako se dela hrup, ve govornik iz lastne skušnje, ko je šel nekdanj z gospodom učiteljem Praprotnikom v šolo; precej so zagnali časniki hrup, da nadzoruje šole, dasiravno nihče ni vedel o kaki nevolji. Trije telegrami, pa je hrup zunaj gotov. Pogreb je čisto cerkvena stvar in vsa današnja razprava ne gre v deželni zbor. Da bi ta stvar imela političen pomen, da bi bila politična demonstracija, o tem ni duha ne sluha. Tora naj deželni zbor varuje svojo in svojega uda Grabrijana čast. Kar je dekan storil, je bilo gotovo prav, in dekan je tudi mož, ki bo vede odgovor dajati od svojega ravnanja. (Dobro! Zarnik: Ne! Nikakor ne!)

Dežmanu se v interpelaciji posebno to
važno zdi, ker najde v vedenji Grabrijana na-
sprotnost: Spazzapan je prejel eno funkcijo,
sv. olje, a druga funkcija, katoliški pogreb, se
mu je odrekal. (Zarnik: Bravo!) Konečno
svojega govora izreče pomena vredne besede:
„Jaz hočem, da se pravice katoliške
cerkve branijo!“

Predlaga in sprejme se konec debate in prestopi na dnevni red. (Konec prihodnjič.)

Iz Vipave, 15. dec Ker se mnogo neresničnega govori in piše o ravnanju tukajšnjega dekana g. Grabrijana gledé pogreba dr. Spazzapana, je treba, da se ta stvar iz gotovega vira pojasni. Po kratki bolezni je umrl omenjeni odvetnik. Kot očitnemu zasmehovalcu naše sv. vere so mu morali g. dekan — dasi ravno neradi in v veliko žalost svojo — odreči častni pogreb po katoliški šegi. Da je bil ranjki v resnici očitni zaničevalec sv. cerkve in njenih obredov, to more pričati cela naša fara, kateri je bil z besedo in djanjem v veliko pohujšanje. Vsih blizo 20 let, kar se je naselil v Vipavi, ga ni bilo videti v cerkvi pri sv. maši in pri sv. zakramentih; velikonočno soboto pri slovesnem sprevodu sv. Rešnjega Tlesa, ki se tu po stari navadi obhaja v mraku po razsvetljenih ulicah, on edini v občno nevoljo in pohujšanje svoje hiše ni dal razsvetliti ter je rekel nekemu g. učitelju, ki je nosil podobo Zveličarjevo pri sprevodu: „so ein Unsinn im 19. Jahrhunderte“; Kristusa on ni imel za Boga, ampak le za dobro človeče; ko se je neslo sv. R. Telo bolnikom memo njegove hiše, se je on s čapko na glavi z okna smejal; iz kmetov, ki so ob nedeljah svojo dolžnost kot katoliški kristijani spolnovali, se je norčeval rekoč: „glejte, jaz ne bom šel k maši, pa bom vendar o poldne boljše jedel kot vi“, in celó v zadnji bolezni je neki rekel: „ako umrjem, me boste pa na vrtu pokopali“ itd. On ni bil le „konfessionslos“, ampak kar je hujše: zaničevalec vsega verskega in cerkvenega. Kakoršen je bil on, taki so tudi v verskem oziru njegovi domači ljudje, ki niso skrbeli za to, da bi se bil o pravem času duhovnik poklical in ranjkega z Bogom spravil. Zarad pogreba je prišel k g. dekanu nek pisač ranjkega. Da toraj domači ljudje ranjkega s prepovedjo cerkvenega pogreba v svojem verskem čutilu niso bili nič žaljeni, o tem ni najmanjšega dvoma.

To vse je bilo vzrok, da g. dekan ni do-
volil slovesnega pogreba po katoliški šegi,
Mi nikakor pa ne — kakor laže „Tagblatt“ št. 284
— sovraštvo, češ, da ga je g. dekan gojil do umr-
lego iz osebnih in političnih vzrokov, nad
ne katerim se je po smrti hotel zmaščevati. Da
vo- maščevalnost g. dekanu ni lastna, mora po-
trditi vsaki, ki ga pozna. V prvih časih šta
naj bila z umrlim prav dobra prijatelja, prav po-
gosti, celó do sitnosti je g. dekana obisko-
val, da sta se o srbskem jeziku in drugih
rečeh pogovarjala. Ko pa je bil g. dekan iz-
voljen za deželnega poslanca, kar si je tudi
ranjki menda želel, se ni več hotel pečati z
g. dekanom, redkokrat sta prišla skupaj, a so-
vraštva nikdar ni bilo med njima. „Tagblatt“
laže na vsa usta, da si je g. dekan v cerkve-
nem govoru 8. dec. izbral za predmet življenje
in smrt dr. Spazzapana; le po cerkvenem go-
voru, kader je navada brati oznanila, je zaradi
mnovega govorjenja med ljudmi omenil, da
ške umrlemu dr. Spazzapanu ne sme dovoliti čast-
nega cerkvenega pogreba, ker je bil on sv.
za- cerkvi v nečast in sramoto, ker je očitno za-
res, ničeval njene sv. zakramente in obrede, — da
res, ga pa s tim nikakor ne obsodi in v pekel ne
Po- pogublja. Neresnično je, kar vé „Tagblatt“ po-
kte- vedati, da so se vipavski tržani pri g. dekanu
du- za ranjkega zastran pogreba potegovali. Prišli
; še so res k njemu 4 nižji vradniki, 2 trgovca, 1
k po rokodelec in 2 posestnika, tedaj skupaj 9 —
toraj „Narod“ jih je naštel 15 — ter je šestorica
e in prvih, v vrsti nazočih, ranjkemu popolnoma
nji.) podobnih, pred g. dekanom zeló arogantno se
védla, kakor je večkrat navada nižjih vradnikov

Poslanec Kramarič se čudi, kako bi mogel gospod dr. Spazzapan po katoliški šegi pokopan biti, če se ni vdeleževal opravil katoliške vere, ni hodil ne v cerkev, ne k spovedi itd.

Za njim govori Dežman o verini in vestni svobodi, po kateri bi bila dekanova dolžnost, pokopati dr. Spazzapana, naj bi umrl, kakor bi hotel; pri tem ni treba vladine zapovedi. On je tega mnenja, da gosp. dekan Grabrijan ni storil svoje dolžnosti, da se je pokazal jako nestrpljivega. (Dr. Zarnik: Da, da!)

Dr. Zarnik, ki je že ves čas bil jako nemiren in se obnašal tako, kakor da bi hotel vzročiti kak škandal, vstane in kriči: Ne sodite, da ne boste sojeni. Grabrijan bi se bil moral tega nauka držati, pa je že on obsodil dr. Spazzapana s tem, da ga ni hotel po cerkveni šegi pokopati. Vrh tega je pa, če verujemo naukom vere, Spazzapan gotovo izveličan, ker je bil v sv. olje djan, izveličanemu se pa cerkveni pogreb ne more odrekat. Grabrijan pa je s svojo prepovedjo politično demonstriral, maščevati se je hotel nad svojim političnim sovražnikom, kateri je zoper Hohenwarta delal. To pa ne sme biti dovoljeno, sicer bi doživeli, da bi škof v svoji neomejeni oblasti čez vso Vipavo interdikt izrekel (ugovori na narodni strani). Da, tako je, to bi se lahko zgodilo. Zato jaz pravim, da spada ravnanje dekana pod §. 300 kazenske postave (kaljenje javnega miru).

Poslanec Horak se spominja pri ti priliki blizo enake interpelacije poslanca Seidlma v državnem zboru zaradi izgnanja razvpitega Zimmermanna iz avstrijskih dežel. Ker je bil brezverec, se je brž našel zagovornik za-nj; ko bi se bilo pa kaj tacega škofu Rudigierju pripetilo, bi ne bil noben liberallec interpeliral. — O Spazzapanu je znano, da je bil javen nasprotnik katoliške cerkve, toraj mora tudi ona imeti pravico zoper njega postopati po svojih zakonih, in to tim več, ker je jako tolerantna zoper vsakega, ne sili nikogar, da bi se vdeleževal njenih opravil; protestantovska pa zatoži take, ki ne hodijo k njenim opravilom, svojemu konzistoriju, kar se je že tudi v Ljubljani zgodilo. Dekan Grabrijan je mož, pred katerim se mora vsak odkriti, kar je on

in laži-omikancev, zadnja dva sta šla k g. dekanu bolj prisiljena, kakor iz lastnega nagiba. Prosto ljudstvo pa je popolnoma pritrdilo g. dekanu, ker je ranjkega kot očitnega zaničevalca božjih reči iz skušnje dobro poznalo; v svoji priprostosti je celó marsikaj na njegovo smrt navezovalo, tako n. pr. je silovito burjo, ki se je ravno tisto noč vnela, pripisovalo Spazzapanovi smrti itd. Da se je pa vendar ljudstvo v tolikem številu — kakor trobita „Tagblatt“ in „Narod“ — vdeležilo pogreba, je treba vzroka iskati v radovednosti, ne pa — sit venia verbo — v zvestem spoštovanju do ranjkega. O vsem tem bi se bilo molčalo, a ker so hoteli liberalni listi „intolerantnega“ g. dekana kar zadušiti, je bilo potrebno razjasnilo. Ob enem naj izve častita duhovščina, kako ima v enakih primerljiveh ravnanjih. Čas je, da cerkev odločno postopa nasproti zagriženim svojim sovražnikom. — Čuditi se je le temu, da ljudje, ki prav nič ne marajo za cerkev in njene zapovedi, po smrti vendar le hočejo biti od nje počasteni in pokadeni kot najboljši katoličani; čez duhovnika pri vsaki priliki zabavljajo, kar se dá, in ga ne morejo videti, pri pogrebu ga hočejo na vsak način imeti, kar v življenju zaničujejo, bi jih moralo častiti po smrti. Kje je doslednost? Čemu „Tagblatt“ ropotaš zavoljo prepovedi cerkvene pogreba, saj praviš samo, „da zavoljo njega nihče ne zgubi svoje časti, te oblasti črni davno več nimajo, da spoštovanje in čast omikanega ne odvisi od kake cerkvene ceremonije, da živimo hvala Bogu v 19. stoletju“ itd. Čemu toliko krika zavoljo prazne reči, ki ni vredna, da bi človek jezik obrnil za njo? Ti in taki neprenehoma povdarjate besede Zveličarjeve, da moramo ljubiti svojega bližnjega, a sv. pismo je pisano v hebrejskem jeziku, ki se bere nazaj ne naprej, in tam je na prvem mestu zapoved „ljubi svojega Boga iz vsega svojega srca“ itd., ktero pa vi čisto zabite in zanemarjate. — Za konec le še te besede, da duhovnika v cerkvenih opravilih nikdar ne bode strahoval kak § R.-G.-B.-ov, ampak ravnal se bode po božjih in cerkvenih pravilih.

Domače stvari.

(*Liberalizem in lažiliberalizem.*) „Narod“ toži, da se vse hudo „liberalizmu“ na hrbet vali in se nič več razloček ne dela med liberalizmom in laži-liberalizmom.

Menda „Narod“ nima vzroka jeziti se zato, zakaj sam mora spoznati, ako ima le iskro spoznanja in dokazano mu je bilo že dostikrat, da njegovo pisanje je lažiliberalino. „Svoboda“, ktero on podmika, da se po nji bije, pa ravno on sam kvari, ker mu je svoboda to, kar je „Tagblattu“ in drugim lažiliberalnim listom: pobijati katoliško resnico in pravo cerkev, toraj zatirati pravo svobodo. On draži ljudstvo k sovraštvu zoper papeža, kat. cerkev in duhovstvo, smeši Slovincem naj bolj svete reči, hvalisa luteranstvo, povzdigoval je celo materijalizem, tedaj popolnoma in golo nejevero.

Ljudstvo k temu napeljavati, se pa pravi v sužnjost prekučevati ga, ne pa svobode mu priporočevati. „Narod“ piše, kakor bi mi bili preganjavci, ko je preganjavec bil on sam te tri mesce. Dober mu je bil vsak pomoček, da bi le svoj namen dosegel; tudi zveze z nemurji niso narodovci zaničevali, kakor kaže Celje in Brežice. Kar se tiče vere in „kršanske ljubezni“, menimo, da mi to reč vsaj toliko umevamo, kakor „narodovci“. Resnica se ne more nikoli z lažjo poljubiti in biti vne-

marna do tega, če so ljudje v resnici ali ne; pravi Slovenec ne more leno gledati, ako pridejo volkovi in naš narod v nejevero zapeljujejo, češ, da ga „osvobodujejo!“ Kako je Kristus vnemarne pastirje imenoval in kaj jim je zažugal, to je dobro znano. Prav čudno je, da ti ljudje govoré o ljubezni, ki imajo sami tako polna usta najgrših psokv in zasramovanja za vse tiste, ki niso njih misli. Katoliški časniki ne krhajo ljubezni, resnico pa so dolžni povedati tudi z resnobnimi besedami, dolžni so narod svariti pred tistimi, ki mu jamo kopljejo, in potem valé na nas katoličane to, kar sami delajo.

Ni res, pravi pri vsem tako jasnem stanju „Narod“, — nires, da je „liberalizem cerkvi sovražen“. Da pravi liberalizem cerkvi ni sovražen, to tako dobro vemo, kakor to, da ji je „Narod“ dozdej bil sovražen. Če se bode čez noč spreobrnil? Bog daj! Toda, dokler kdo samega sebe tako malo pozná, kakor se vidi pri „narodovcih“, dotlej poboljšanja ni pričakovati. Ni bilo kmali kje tako ostudnega sovraštva zoper cerkev in duhovstvo, kakor ravno v „Narodu“, to vsak ve, kdor ga bere, — in pri tem pa vedno lastno sovražljivost zvrča na katoliško časništvo ter govori o „nekrščanskem sovraštvu in maščevalnosti polnih cerkvenih časnikov!“

„Narod“ upanja še ni zgubil, „da potomci dožive čas, ko bosta liberalizem in krščanstvo složna in v spravi med seboj.“ Mi smo pa tega prepričanja, da pravi liberalizem in krščanstvo sta in sta bila vselej složna; s takim liberalizmom, kakor je v „Narodu“, pa ni mogoča sloga, ker njegov liberalizem je lažiliberalizem, kakor smo dokazali, in toraj v škodo Slovincem.

(„Laib. Schulzeitung“) ali prav za prav njeni redakciji se mora kaj slabo goditi, ker se ji sline cede po tem, kar g. Močnik zasluži pri vredniku „Slovenčevem“, kteremu, ker neki ni trden v gramatiki, g. Matej Močnik pomaga. Vrednik „Laib. Schulzeitunge“ bi bil morebiti cenejši, zato ga vljudno prosimo, naj uam pové, za koliko bi nam on hotel dajati poduk v slovenski gramatiki in ktere slovnice bi se držal, da si jo o pravem času omislimo. Ker mu je nemščina posebno priljubljena, morda vganemo njegove misli, če proponiramo Levstikove „Slovenischen Redetheile“. V omenjenem sestavku „Laib. Schulzeitung“ od 10. t. m. „Slovincu“ tudi očita, da spodbija pri učiteljih zaupanje do šolskih postav, in misli, da je Bog vé, kako modro povedala, ker piše, da „Slovenca“ ne izdajajo Slovenci, ampak duhovniki! Do zdaj je veljala duhovščina naša povsod za narodno, ustavovercem bila je še prenapeto narodna (ultranational), le modri Natan „Laib. Schulzeitunge“ je prišel na to, da duhovniki kranjski niso Slovenci! Kaj pa so? ali Kinezi? ali afrikanski Hotentoti? Dalje pripoveduje „Laib. Schulztg.“, da „Slovenec“ je bil prisiljen sprejeti neko „Poslano“ g. Sime, ktero je priobčil v številu 18. „Laib. Schlztg.“ bi bila prav storila, da bi bila povedala, kdo je „Slovenca“ k temu primoral? G. Sima menda vsaj ne bo mislil, da smo se ustrašili njegovega imenitnega podpisa: c. kr. okrajni šolski nadzornik! Tega se bode prepričal, če v roke vzame številko 23. „Slovenca“ in v listnici vredništva bere odgovor, kterega smo dali g. Karolu Dežmanu, ki je še nekaj več kakor c. kr. šolski nadzornik. Priobčili smo uno „Poslano“, ker je v njem g. Sima sam obstal, da je res imel izdelan nek čuden načrt, kterega je nek učenik brez njegove vednosti seboj vzel. G. Sima se izgovarja s tem, da ta načrt

ni „postavodaven.“ Tega tudi mi nismo trdili, ampak smo svetu hoteli razkriti le „interiora“ g. Sime. Kaj moremo mi za to, da se g. Sima sam sebe pobija? „Laib. Schulzeitung“ nam tudi to očita, da smo sovražni učiteljskemu stanu? Kdor naš list pazljivo bere, se lahko prepriča, da ni sovražen učiteljskemu stanu; več kakor enkrat smo že rekli, da naj se učitelji pošteno plačajo, opominjali smo le na to, da srenje ne bodo mogle napolniti toliko šol, kakor bi jih nekteri radi imeli, in toliko učiteljev zdrževati. Zlasti smo opominjali na nevoljo, ki se razodeva zaradi šolnine. „Laib. Schulzeitung“, ki nas zaradi tega proglašá za sovražnike učiteljev, nekaj vrst poprej sama ravno to potrdi v nekem dopisu iz Dolenjevasi, če „Slovincu“ zaradi tega podtikuje učiteljem sovražno prizadevanje, potem je tudi „Laib. Schulzeitung“ huda sovražnica učiteljskega stanu!

(*Mesečne seje*) katoliško-političnega društva 14. t. m. se je vdeležilo okoli 40 udov. G. Drašler je poročal o meščanskih vstanovah, priporočal konečno zboru to-le resolucijo: Mestni odbor naj skliče zbor meščanov, kteremu naj predsedova župan ali eden mestnih svetovalcev, in ta zbor naj izmed sebe voli odbor, kteri naj sestavi nova sedanjemu času primerna meščanska pravila in jih potem v pretres predloži na novo sklicanemu zboru meščanov. Ker je reč silno važna, stavi g. Potočnik predlog, naj se izroči posebnemu odboru, kteri naj v dogovor stopi z mestnim odborom in meščani ter ž njimi potrebno določi in v prihodnji mesečni seji o tem v zboru poroča. Predlog je bil sprejet in volilo se je 7 udov. Potem je g. Močnik dal še kratek političen pregled, v kterem se je zlasti spominjal petindvajsetletnice cesarjeve in pa papeževe okrožnice. —

Razpisano:

Služba vradnega služabnika pri ljubljanski deželni sodnji s 350 gld., ali pa služba pomagaveva s 300 gld. letne plače, če prvo dobi kteri dosedanjih služabnikov. Prošnje se vložé do 20. januarja 1874, pri predsedništvu deželne sodnije v Ljubljani.

Služba gozdarskega varuha II. reda (Forstwart II. Classe) pri Kostanjeviški grajščini na Dolenjskem, s 500 gld. letne plače in 25 percentno draginino doklado; če jo dobi kteri dosedanjih služabnikov, se odda pa služba gozdarskega varuha III. reda s 400 gld., ali pa nestalnega gozdarja s 250 gld. letne plače. Prošnje se vložé v 3 tednih pri gozdarski in domenski direkciji v Gorici.

Eksekutivne dražbe.

19. dec. Matevž Masel-ovo iz Sevee (915 gl.) v Postojni. — 3. Franc Wartbüchler-jevo (840 gl.) v Postojni. — 3. Miha Šušteršič-ovo (400 gl.) v Črnomlju. — 3. Am. Barbarič-ovo (1050 gl.) v Novomestu. — 2. Fr. Glavič-ovo iz Klečeta (419 gl.) v Žužemberku. — 2. Jan. Burghardovih dedov (2650 gl.) v Metliki. — 2. Mat. Žali-jevo (1439 gl.) v Novomestu. — 1. Val. Gregorač-ovo (300 gl.) v Idriji. — 1. Jak. Cerar-jevo iz Prapreč (1712 gl.) na Brdu. — 1. Jurij Mušič-ovo iz Dragatuša (470 gl.) v Črnomlju. — 1. Matevž Novak-ovo iz Krtine (2103 gl.) v Brdu. — 1. Jan. Grad-ovo (891 gl.) na Brdu.

20. dec. 3. Mat. Rahn-ovo (1713 gl.) v Kranji. — 2. Ant. Žnidaršič-ovo iz Zagorice (380 gl.) v Vel. Lašičah. — 1. Avg. Ferjančič-ovo iz Zagolice (? gl.) v Ipavi. — 1. Fr. Eržen-ovo iz Kamnika (1220 gl.) v Kranji. — 1. Helene Cerar-jevo iz Št. Andreja (1264 gl.) na Brdu. — 1. Marije Sušnik-ove (1805 gl.) na Brdu. — Fr. Lavrič-ovo iz Krtine (878 gl.) na Brdu. — 1. Jan. Klemen-ovo iz Glinice (6374 gl.) v Ljubljani. — 1. Jož. Kreutzberger-jevo (3200 gl.) v Kranji. — 3. Jož. Hočevlar-jevo iz Pijave gorice (1032 in 2797 gl.) v Ljubljani. — Marije Jašovec-ovo iz Volčjega potoka, v Kamniku.